

עלון לקוחות

ספטמבר
2015

גיליון מס' 7

קוראים יקרים,

אנו מתכבדים להביא בפניכם את עלון מס. 7 של המשרד.

בעת כתיבת שורות אלו, מצוי העולם בעינה של סערה כלכלית, המאיימת להסיגו לאחור. סערה זו אפשר ותחלוף, ואפשר ותלך ותעמיק. לאותה סערה אף השפעה על ענף הביטוח בישראל, העלול לעבור טלטלה עזה, בעיקר בתחום ביטוחי החיים והפנסיה.

כיצד יש לנהוג בעת סערה כלכלית?

התגובה הטבעית של גופים כלכליים היא הקפאת השקעות, צמצום בהוצאות והרכנת הראש, בהמתנה לגל שיחלוף. אולם, ישנם גופים הרואים במשבר כלכלי הזדמנות עסקית. ב"פינת התרבות" יספר לנו אורי על חברה כזו, שבעת המשבר הכלכלי הגדול בארה"ב "הלכה נגד הזרם" ו"ניצחה בגדול".

בחלקו הביטוחי של העלון נעסוק הפעם בשלושה נושאים מקצועיים, אשר בהם אין מרבים לעסוק, שניים מתחום ביטוחי הרכוש (נזקים תוצאתיים עקב נזק לרכוש בהקמה ושעבוד תגמולי ביטוח), והשלישי מתחום ביטוחי האחריות (חבותם של נושאי משרה במקרה פזיזות).

דני יסביר לנו על ביטוח הרכוש המורכב ביותר, הוא ביטוח אבדן רווחים מסיכונים הקמה. אם ביטוח "אבדן רווחים" קשה להבנה וליישום, ועל אחת כמה וכמה ביטוח אבדן רווחים מסיכונים הקמה, שעניינו ברווחים עתידיים, שהם בגדר "ביצה שלא נולדה".

אורי יסביר לנו על רישום שעבוד תגמולי ביטוח, וההבדל בין קביעת מוטב לבין שעבוד.

בחלק המקצועי גם מאמר מפרי עטי על "פזיזות". מונח זה, שמאז חוקק חוק החברות החדש, לפני כ-15 שנה, היה בבחינת "אות מתה" לעולם הביטוח, התעורר לפתע לתחייה, עם החלטת בית המשפט בנושא רכישת העיתון "מעריב" על ידי "דיסקונט השקעות". נבחן אותו, ואת השפעתו על זכויותיהם של המבוטחים, הם נושאי המשרה.

עם פרוס השנה החדשה אני מבקש לאחל לכם שנה טובה!

עו"ד עידו בלרשטיין

מנכ"ל

במהדורה זו:

2	על קביעת מוטב בפוליסה ועל רישום חיצוני של שעבוד תגמולי ביטוח
4	ביטוח אבדן רווחים מסיכונים הקמה (ALOP/DSU)
6	על פזיזותם של נושאי משרה
8	כיצד חברת PARKER "עלתה כיתה" עם עטי ה-VACUMATIC? (ולקחים לעת משבר)

על קביעת מוטב בפוליסה ועל רישום חיצוני של שעבוד תגמולי ביטוח

מאת עו"ד אורי אורלנד

אף איפשר קביעת מוטב לתגמולי ביטוח בקביעה בלתי חוזרת, דהיינו, זה מגן על המוטב מפני גחמותיו של המבוטח.

היות והמוטב הוא מי שיקבל לידי את תגמולי הביטוח, נדרש כי זה יעמוד במספר דרישות, שהעיקרית שבהן היא כי לא יגרם לנזק בכונה תחילה (שאז יהיה הן חוטא והן נשכר).

קביעת מוטב זולת המבוטח לתגמולי הביטוח היא פעולה פשוטה שאינה מחייבת רישום במרשם חיצוני. אולם לקביעת מוטב לתגמולי הביטוח נפקות כל עוד המבוטח בר פירעון. משזה הפך חדל פירעון, יהיה על המוטב להתייצב בתור הנשייה, ולא יהיה לו יתרון על הנושים האחרים.

עדיין, לרשות הנושה, המבקש להגן על זכויותיו, מכשיר משפטי נוסף, והוא שיעבוד תגמולי הביטוח. קביעת מוטב לתגמולי ביטוח ושעבודם עשויים להתקיים זה בצד זה, ואין אחד מבטל את השני.

היה והנושה מבקש לחסום כל דרך למילוט תגמולי הביטוח שלא לטובתו, ייטיב לעשות אם בנוסף לשעבוד תגמולי הביטוח ולקביעתו כמוטב, ידרוש מהמבוטח כי ציונו בפוליסה כמוטב לתגמולי ביטוח יהיה בקביעה בלתי חוזרת.

בעוד קביעת מוטב לתגמולי ביטוח אינה מחייבת רישום במרשם חיצוני, הרי שעבודם מחייב זאת.

אולם, הנוהג בענף הביטוח לשעבוד תגמולי ביטוח הוא ציון עובדה זו בגוף הפוליסה עצמה, מבלי שזה ירשם במרשם חיצוני (אלא, לעיתים, באזכור כללי המתייחס לרכושו של החייב, אשר בנפקותו המשפטית ניתן להטיל ספק).

חברת ביטוח אינה מבטחת רכוש, אלא אדם (במובנה הרחב של המילה, הכולל גם חבר בני אדם, אם תאגיד ואם אחר) בפני נזק כספי שיגרם לו עקב נזק לאותו רכוש. לעיתים קיימים גם אחרים להם אינטרס כספי ברכוש, דוגמת מלווים אשר זה משמש להם כבטוחה.

בהליך רגיל, משולמים תגמולי הביטוח במקרה נזק לרכוש, הן מוחשי והן אחר, למבוטח, היות ולרוב הוא גם המוטב לתגמולי הביטוח, אך אין הדבר בהכרח כך.

על פי סעיף 11 (ג) לחוק חוזה הביטוח התשמ"א-1981 (שעניינו תגמולי ביטוח בכלל, ולא רק בגין נזק לרכוש מבוטח): "כל עוד לא קרה מקרה הביטוח רשאי המבוטח, בהודעה בכתב למבטח, לקבוע מוטב זולתו, ורשאי הוא לבטל את הקביעה ולקבוע מוטב אחר; אולם הקביעה תהיה בלתי חוזרת אם נקבע כך בחוזה או בהודעה בכתב מאת המבוטח למבטח".

על פי סעיף 13 (א) לאותו חוק: "קביעת מוטב שאינו המבוטח, אין בה כדי למנוע מן המבוטח להעביר או לשעבד את זכויותיו על פי החוזה, או כדי למנוע מנושי המבוטח לעקל זכויות אלה, והכל כל עוד לא קרה מקרה הביטוח; אולם אם היתה קביעת המוטב בלתי חוזרת, יהיו העברה ושעבוד של זכויות המבוטח טעונים הסכמת המוטב בכתב, ונושי המבוטח אינם רשאים לעקל זכויות אלה".

עיננו הרואות שחוק חוזה הביטוח התשמ"א-1981, שהוא חוק צרכני, מקל על המבוטח בקביעת מוטב זולתו לתגמולי הביטוח, וככלל אין הוא עוסק בשאלת הקשר המשפטי שבין המוטב למושא הביטוח. לא רק זאת, אלא שכאמור המחוקק

על קביעת מוטב בפוליסה ועל רישום חיצוני של שעבוד תגמולי ביטוח (המשך מעמוד קודם)

למרות פסק הדין, שקבע קיומה של חובת רישום שעבוד תגמולי ביטוח, לעיתים נושים אינם רושמים במפורש אצל רשם החברות את שעבוד תגמולי הביטוח. אפשר וגישה זו מקורה בכך שעל מנת לבחון הסוגיה ב"תנאי אמת", נדרשים במצטבר ארבעה תנאים:

- ◆ המבוטח הפך חדל פירעון.
- ◆ קיים שיעבוד על תגמולי הביטוח בפוליסה (לרוב – ביטוח רכוש).
- ◆ ארע נזק בגינו זכאי המבוטח לתגמולי ביטוח.
- ◆ המבטחים לא נשאו בתשלום תגמולי ביטוח קודם שהמבוטח הפך חדל פירעון.

בית המשפט המחוזי בתל אביב – יפו (הפ' 000692/08) יעקב אביעד נ' אולמי נ. מלכה בע"מ ואח' עסק במקרה דומה. כאן ביקש העותר הוראות מבית המשפט למי ממספר משיבים שיעבוד תקף על תגמולי ביטוח בפוליסה.

אחד המשיבים, בנק דיסקונט, טען כי לא חייב היה לרשום את השעבוד אצל רשם החברות. לטענתו, פוליסת ביטוח ששועבדה לפני קרות מקרה הביטוח אינה בגדר "חוב לקוחות" לפי סעיף 178 (א) (4) לפקודת החברות, ולכן השעבוד שבפוליסה תקף גם כלפי צדדים שלישיים, אף אם לא נרשם ברשם החברות.

בית המשפט, מפי כב' השופטת רות רונן, דחה את עמדתו של בנק דיסקונט, וקבע כי "כידוע, נועד רישום השעבודים של חברה ברשם החברות, כדי ליידע נושים אחרים של החברה בדבר השעבודים הקיימים של החברה, על מנת שנושים אלה יוכלו להביא שעבודים אלה בחשבון בעת מתן אשראי לחברה כנגד ביטחונות. בהקשר זה אין מקום לטעמי להבחין בין פוליסת ביטוח של חברה – לבין שעבוד של נכס או זכות אחרים".

בישראל כיום (וראה הצעת חוק המשכון, התשע"ה – 2015, חוק האמור לחול הן על יחידים והן על חברות, ובו אמורים לחול שינויים לעומת המצב המשפטי הקיים) שלוש מערכות שונות לרישום שעבודים: רישום משכונות (חוק המשכון, התשכ"ז – 1967), רישום שעבודים אצל רשם החברות (פקודת החברות [נוסח חדש] התשמ"ג – 1983), ורישום מקרקעין (חוק המקרקעין התשכ"ט – 1969, המפנה גם להוראות חוק המשכון).

סעיף 178 לפקודת החברות עוסק ב"שעבודים הטעונים רישום". המחוקק מונה "רשימה סגורה" של שעבודים הטעונים רישום, ותגמולי ביטוח אינם נכללים בה במפורש. עם זאת, מונה המחוקק גם "שעבוד חובות לקוחות".

בפס"ד תא (ת"א) 101955/99 בש"א 133618/00 מגדל ומעוז חברה לביטוח בע"מ נ' קלינטון אלקטרוניקה בע"מ, נדונה שאלת חובת הרישום של זכויות לתגמולי ביטוח. כאן נקבע כי:

- ◆ אם ארע מקרה ביטוח לנכס מנכסי החברה, והחברה זכאית לקבל בגינו תגמולי ביטוח ממבטחיה, הרי שהחוב אותו חייבים מבטחיה הוא בגדר "חובות לקוחות", שכן אותו חוב נוצר עקב ניהול עסקיה של החברה.
- ◆ לפיכך, משכונן של זכויות לתגמולי ביטוח כאמור, חייב רישום אצל רשם החברות, לפי הוראות סעיף 178 לפקודת החברות (נוסח חדש) התשמ"ג – 1983.
- ◆ עם זאת, הוראת סעיף 178 קובעת כי שעבוד שלא נרשם יהיה בטל כלפי המפרק וכלפי כל נושה אחר של החברה. משלא ננקטו הליכי פירוק, ומשהמבקשות אינן נושות, אלא חייבות של החברה, אין תחולה להוראת סעיף 178 (א).

ביטוח אבדן רווחים מסיכוני הקמה (ALOP/ DSU)

מאת דני מני

שמעבר לשליטת הקבלן. גם אם הקבלן אחראי, תוגבל לעיתים חבותו לסכום כספי לא מהותי להיקף הנזק.

אילו מרכיבים ניתן לבטח?

ניתן לכסות בביטוח את הרווח הגולמי הביטוחי, כלומר את הרווח בנוסף להוצאות הקבועות, או רק הוצאות קבועות ו/או החזרי הלוואה לגורם מממן ו/או הוצאות תפעול מוגדלות- לפי הצורך או לפי דרישת הגורם המממן.

לדוגמא- בביטוח פרויקט של דירות למגורים בו נמכרו כל הדירות מראש- עיכוב בפרויקט יגרום לבעיה בתזרים ולהוצאות מימון מוגדלות. לעומת זאת, במבנה המיועד להשכרה או בהקמת מפעל או בית מלון, יהיה צורך בביטוח הרווח הגולמי, בהנחה שניתן לבסס הכנסות מהפרויקט ממועד השלמתו.

בעסקים בהם נרכשת אנרגיה (לרוב מזוט או גז) על בסיס "Take-or-pay" (הסכם לפיו יש מחויבות לרכוש מהספק או לשלם לו "קנס"), יש לבחון הצורך בביטוח מרכיב זה של "נזק".

תקופת השיפוי

יש להגדיר בפוליסה מראש את תקופת השיפוי. תקופה זו היא התקופה הדרושה להקמת הפרויקט מחדש, לרבות הרצה. לרוב, תקופת השיפוי הנקובה בפוליסה תהא קצרה יותר, היות וההסתברות ל"אבדן כללי" היא נמוכה, ועלות הביטוח היא גבוהה.

היה ותקופת השיפוי עולה על שנה, יש לציין בפוליסה את סכום הביטוח היחסי למלוא התקופה (בהתאם לאופן החישוב בביטוח אבדן רווחים "רגיל"). בקביעת תקופת השיפוי יש להביא בחשבון גם זמני הספקה של ציוד קריטי.

בביטוח עבודות הקמה ובביטוח ימי/אווירי, לעניין נזקי רכוש, משופה המבוטח על הנזק הפיזי לרכושו.

אולם, אין בכך די. עקב הנזק הפיזי הישיר, עלולים להגרם למבוטח גם נזקים תוצאתיים. הנזקים התוצאתיים עלולים אף להיות גבוהים מהנזקים הישירים.

ביטוח אבדן רווחים מסיכוני מהקמה (Advanced ALOP (Loss Of Profit (Start-up) או בשמו הנוסף (Delay in Profit Start-up) הינו ביטוח הנלווה לביטוח עבודות הקמה ו/או לביטוח ימי לצורך שינוע טובין לצורך הקמת פרויקט, והוא בא לכסות נזקים תוצאתיים ליזם בשל עיכוב בסיום עבודות ההקמה הנובעים מסיבה שאינה מוחרגת בפוליסת ההקמה או בפוליסה הימית (לפי העניין).

ביטוח זה אינו שכיח, והוא מקובל בעיקר בפרויקטים מניבים גדולים. לרוב, עריכת הביטוח תהא פועל יוצא מדרישת גורם מממן לצורך הבטחת החזר חוב.

הביטוח השכיח לנזקים תוצאתיים הוא ביטוח "אבדן רווחים מסיכוני אש מורחב". בביטוח זה קושי מהותי למבוטח להוכיח את נזקו. כאשר אנו עוסקים בפרויקט הקמה, מאחר ומדובר בעסק חדש, נטל הוכחה זה מורכב יותר.

אמנם, לעיתים יכול המבוטח להיפרע מהקבלנים האחראים לנזק, היה וקיימת בהסכם ההתקשרות בין הצדדים הוראה בדבר תשלום פיצוי מוסכם במקרה של עיכוב בהשלמת הפרויקט, או שבהסכם הקבלן אינו פטור מאחריות לנזקים תוצאתיים, אולם, לרוב, גם אם קיים סעיף זה, הוא אינו רלוונטי במקרים בהם הקבלן לא התרשל, כגון, רעידת אדמה, נזקי טבע ואירועים אחרים

ביטוח אבדן רווחים מסיכוני הקמה (המשך מעמוד קודם)

על המבוטח לעדכן את המבטח מעת לעת בנוגע להתקדמות הפרויקט ולעיכובים בפרויקט. היה וחלה דחייה בהתקדמות הפרויקט שלא עקב נזק מכוסה, יש לעדכן בהתאם את מועד סיום העבודות בפוליסה.

השתתפות עצמית בתביעות

ההשתתפות העצמית נקובה לרב בימים, והיא יחסית גבוהה (מספר שבועות). מאחר וה"טריגר" להפעלת הפוליסה הינו עיכוב בסיום הפרויקט, תיתכן רק תביעה אחת, ולכן גם תגבה רק השתתפות עצמית אחת בגין כל האירועים המבוטחים שיגרמו לעיכוב בסיום הפרויקט.

לדוגמא: במהלך עבודות ארעה שריפה שגרמה לעיכוב של 20 יום, ולאחר כחודשיים ארע שיטפון שגרם לעיכוב של עוד 15 יום ולאחר חודש ארע נזק מכוסה נוסף שגרם לעיכוב של 10 ימים נוספים. בהנחה שההשתתפות העצמית הינה 30 יום, תגמולי הביטוח יהיו שווי ערך ל- 15 יום.

חריגים עיקריים אופייניים

- עיכובים שאין מקורם בנזק פיזי המכוסה בפוליסת ההקמה או בפוליסה הימית, כגון עיכוב בשל עבודה איטית של הקבלן, עיכוב בהספקת חומרים, שביתות וכו'.
- אבדן רישיון הפעלה, או אבדן זיכיון, או עיכוב הנובע מדרישת רשויות לשינויים בעבודות.
- טרור, מלחמה.
- העדר מימון.

על שם מי נערכת הפוליסה?

הפוליסה נערכת על שם היזם. לא מקובל להוסיף את הקבלן כמבוטח. ניתן להוסיף זכויות של גורם מממן, בהתאם לזיקתו.

מתי יש להחליט על רכישת הביטוח?

מאחר והפוליסה משלימה לפוליסת ההקמה ולפוליסה הימית, יש לשקול הצורך בביטוח זה כבר בשלב עריכת החוזים עם הקבלן. כאשר קיימת כוונה לערוך ביטוח זה, יש לקבוע בהתקשרות עם קבלנים כי המזמין הוא זה שיערוך את ביטוח ההקמה וכן את הביטוח הימי, אחרת עלול להיווצר קושי בהשגת הביטוח, בשל העובדה שהביטוח לנזק הפיזי נערך ע"י מבטח אחר.

תקופת הביטוח:

בעת קביעת תקופת הביטוח לעבודות ההקמה, מבוטחים נוהגים לרוב להוסיף מספר חודשים מעבר לתקופה הצפויה, מאחר ועיכוב בסיום עבודות הינו דבר שבשגרה, וכדי לא להידרש לתשלום פרמיה נוספת היה ותקופת העבודות תמשך מעבר למתוכנן (הארכה מראש אינה מחייבת תשלום פרמיה נוספת).

בקביעת תקופת הביטוח בפוליסת ALOP / DSU, יש להקפיד ולקבוע בפוליסה את המועד הצפוי של סיום העבודות, מאחר ובמקרה זה, קביעת תאריך מאוחר יותר מהצפוי תגרום לכך שהשיפוי יינתן רק מעבר למועד סיום העבודות הרשום בפוליסה. כאן מקובל לציין אופציה להארכה אוטומטית של ביטוח ההקמה, במקרה הימשכות העבודות מעבר לתחזית.

בקרו גם באתר האינטרנט שלנו -

www.orland.co.il

על פזיזותם של נושאי משרה

מאת עו"ד עידו בלרשטיין

מה בין "פזיזות" ל"רשלנות"? כאן החוק אינו מרחיב. מעבר לכך, מדוע היה על המחוקק להוסיף את המילים "למעט אם נעשתה ברשלנות בלבד"? האם מדובר במילים בעלמא, או שהמחוקק יוצר כאן מונח משפטי חדש, "פזיזות ברשלנות"?

בפסק דין תנ"ג 35114-03-12 אשש ואח' נ' עטיה ואח' קובעת כבוד השופטת רונן כי: "... "פזיזות" היא מונח משפטי, המתייחס ליסוד נפשי השונה מ"רשלנות". יסוד נפשי של רשלנות הוא יסוד סובייקטיבי. לצורך הוכחת קיומה של פזיזות, יש להוכיח נטילה מודעת של סיכון תוך אדישות ואי איכפתיות לאפשרות מימושו או נטילתו המודעת תוך תקווה ותפילה שהוא לא יתממש". במילים אחרות, "פזיזות" ו"רשלנות" הם שני עניינים שונים, שאינם כרוכים זה בזה.

לעניין זה נדרש לאחרונה בית המשפט, בדונו האם לאשר תביעה נגזרת של בעלי מניות חברת דיסקונט השקעות נגד נושאי משרה בה, בעקבות החלטתם לאשר את רכישת העיתון "מעריב" בחודש מרץ 2011.

תביעה נגזרת היא כלי משפטי המאפשר לבעלי מניות ודירקטורים לתבוע בשם חברה (לרוב, אך לא רק, נושאי משרה בה) מקום בו זו מסרבת לעשות כך מרצונה. ה"רציון" למתן כלי זה הוא שלרוב תבחר חברה לא לתבוע נושא משרה בה, ובפועל, לוותר על זכות העומדת לה.

בית המשפט, בהחלטתו, ייחס לנושאי המשרה פזיזות, וזאת מהטעם שלא הונח לפנייהם בסיס עובדתי מינימלי המאפשר דיון ענייני בעסקה אותה התבקשו לאשר. כבוד השופט, פרופ' גרוסקופף, קבע, כי דירקטוריון המקבל החלטה, מבלי שתהיה לפניו תשתית עובדתית מינימלית לצורך קבלת החלטתו, איננו פועל ברשלנות גרידא אלא בפזיזות. באופן תיאורי קבע השופט, כי לא נמצא בדירקטוריון ילד שזעק או לחש "המלך הוא עירום".

חוק החברות התשנ"ט - 1999 (להלן – "החוק") מטיל על נושאי משרה (הגדרה החלה גם על דירקטורים) בחובת אמונים וחובת זהירות כלפי החברה, בה הם מכהנים.

הפרת חובת אמונים אינה ניתנת לביטוח, אלא במקרי קיצון בהם פועל נושא המשרה בתום לב (כאמור בסעיף 261(2) לחוק), להבדיל מהפרת חובת הזהירות על ידו.

מהי אותה חובת זהירות? החוק מטיל על נושא משרה חובת מכוח פקודת הנזיקין ומחייב את האחרון לנהוג כפי שנושא משרה סביר היה פועל, ולנקוט בכל אותם אמצעי זהירות, שנושא משרה סביר היה נוקט בניסיונות העניין. ונבהיר, עצם הטלת חובת הזהירות אין משמעה כי על נושא המשרה להימנע מנטילת סיכונים. מטרתה של חברה היא ניהול עסקים, וכידוע, נטילת סיכונים היא חלק בלתי נפרד מכך. עם זאת, על ההסתכנות להיעשות באופן מושכל. כפועל יוצא, על נושא המשרה לבחון את התועלת שתצמח לחברה מכוח החלטותיו אל מול הסיכון הכרוך בהן.

הטלת אחריות משפטית על נושאי משרה, ללא מתן מכשירים משפטיים המגנים עליהם, עלולה להביא לשמרנות יתר. זאת ועוד, היא עשויה להקשות על גיוס נושאי משרה מתאימים. לכן התיר המחוקק לחברה להעניק לנושאי המשרה פטור כלפיה (שכוחו יפה גם במקרה חדלות פרעון), וכן איפשר שיפוי וביטוח לנושאי משרה. אולם המחוקק הגביל אפשרות זו, כדי להרתיע נושאי משרה מפני ניצול כוחם לרעה. כך קובע סעיף 263 (2) לחוק החברות, כי הפטור מאחריות לנושא המשרה לא יחול, מקום בו הפרת חובת זהירות נעשתה **בכוונה או בפזיזות, למעט אם נעשתה ברשלנות בלבד.**

על פזיזותם של נושאי משרה (המשך מעמוד קודם)

לכך, שנושא משרה אשר פעל בתום לב ונדרש לביטוח, ימצא עצמו בעת צרה ללא כיסוי ביטוחי לחבותו. עקב גבולותיו המעורפלים של המונח "פזיזות", אך טבעי הוא שבמקרה תביעה נגד נושא משרה מבוטח, יבקשו מבטחים להעלות טענת פזיזות כדי לדרוח את חבותם. אמנם, לעיתים ניתן לנסות ו"להתחכם" עם קושי זה, בדרך של הכללת ציון בפוליסה לביטוח "אחריות נושאי משרה" לפיו המבטחים לא יעלו טענת פזיזות, אלא אם יוכח כי אותה פזיזות הגיעה לרמה של כוונה במטרה לגרום לאותן תוצאות. אולם, ספק אם התחכמות זו "תחזיק מים" בעת צרה, היות ומעליה מרחפת הוראת דין קוגנטית.

האם המחוקק היה מודע לתוצאה האבסורדית אותה עלול החוק ליצור, בהוסיפו חריג לעניין פזיזות? ספק הוא.

נראה כי, לפחות לעניין ביטוח, הגיעה העת להשמיט את נושא הפזיזות מחוק החברות, ולהותירו בדין הפלילי – שם מקומו.

בהחלטתו כי נושאי המשרה פעלו בפזיזות ולא ברשלנות בלבד, אפשר ובית המשפט שלל מהם את האפשרות להשתמש במנגנון הפטור הקיים להם אל מול החברה. אך לא רק זאת. החוק אף שולל אפשרות לבטח או לשפות את נושאי המשרה בגין הפרת חובת זהירות שמקורה בפזיזות. על כן, בקביעת בית המשפט כי מדובר בפזיזות, אפשר וזה הוא ביטל את חלות הכיסוי הביטוחי הקיים לנושאי המשרה על חבותם החוקית, מכוח פוליסת אחריות נושאי המשרה שנערכה על ידי החברה.

ודוק, המונח "פזיזות" אינו מוגדר בדין האזרחי בכלל ובחוק החברות בפרט. מדובר במונח המופיע בסעיף 20 לחוק העונשין, המתאר את מצבו הנפשי של פלוני, אשר הינו שווה נפש לאפשרות גרימת תוצאה נתונה או סובל מקלות דעת הבאה לידי ביטוי בנטילת סיכון בלתי סביר (המביא לתוצאה נתונה). מדוע בחר המחוקק לעשות שימוש במונח זה בחוק אזרחי? תמוה הוא הדבר. כך או כך, עצם השימוש במונח זה עשוי להביא

יצא לאור! "מדריך מעשי לביטוח עסקי (רכוש ואחריות)"

ספרו של יועץ הביטוח עו"ד אורי אורלנד כולל הסברים כלליים על ביטוחי רכוש ואחריות בכלל, וכן ניתוח שיטתי של פוליסות ביטוח רבות. בעוד הספרות הביטוחית בישראל מתמקדת בעיקר בדיני ביטוח, מתמקד המדריך החדש בפן הפרקטי של ביטוחי רכוש ואחריות, וזה עוסק בשאלות כמו: מהו ערך כינון של רכוש? מהו סעיף אחריות צולבת? מהם בסיסי הפוליסות השונות לביטוח אחריות? מהו ביטוח אחריות נושאי משרה? ועוד.

מחיר הספר: 450 שקל, כולל מע"מ

להזמנות:

לכבוד הוצאת פוליסה 03-5493622, פקס mazkirut@tikshoret.co.il, 03-5407884 ת.ד. 2606 רמת השרון 4730142	
כן, אנו מעוניינים לרכוש את ספרו של עו"ד אורי אורלנד, מדריך מעשי לביטוח עסקי (רכוש ואחריות) .	
המזמין: _____	ארגון: _____
מספר עותקים: _____	טל' _____
נא שלחו חשבונית ע"ש _____	כתובת _____
מצ"ב המחאה לפקודת תקשורת כלכלית בע"מ בסך _____ שקל.	לכתובת _____
נא לחייב כרטיס אשראי ויזה ישראלכרט דיינרס אמריקן אקספרס אחר	
מס' הכרטיס _____	תוקף _____
ע"ש _____	מס ת.ז. _____
חתימה _____	

כיצד חברת PARKER "עלתה כיתה" עם עטי ה-VACUMATIC? (ולקחים לעת משבר)

טיס וכלי שיט אירודינמיים הפולחים את האויר והים, וזה חלחל בתקופת המשבר הכלכלי למוצרים שבינם לבין אירודינמיות אין דבר וחצי דבר, מלבד חלומות על עולם עשיר ומודרני.

לעומת Parker, דווקא Sheaffer, השמרנית והרדומה, חברה "משעממת" שנחה מזה שנים על זרי הדפנה של ה-lever Filler, התקן המילוי השולט, אשר בזכויות עליו החזיקה, מבלי לחדש, התגלתה עתה כבעלת יוזמה. זו אמצה בשנת 1924 את ה-Celluloid הצבעוני של Du Pont כחומר גלם לייצור גופי עטים ומכסים. החל משנת 1929 הסבה Sheaffer את עיצוב עטיה לסגנון ה-Streamlining הקיצוני, דבר שאפשר לה לצלוח את השנים הראשונות של המשבר הכלכלי הגדול (עד אמצע שנות ה-30) מבלי לחדש הרבה מעבר לכך.

חברת Parker בחרה עוד בסוף שנות ה-20, קודם פרוץ המשבר, להתמודד עם השוק בדרך של פיתוח עט חדיש ומודרני המעוצב מראש בקווים זורמים. לא עוד שקית דיו מגומי מתכלה, בעלת תכולה נמוכה, אלא עט שגופו משמש כמיכל דיו. אולם, הפיתוח בפועל בוצע בשנות המשבר.

שיטת מילוי בה גוף העט משמש כמיכל דיו הייתה קיימת באירופה משנת 1929, היא משאבת הבוכנה הדיפרנציאלית של Pelikan, שתוך זמן קצר הפכה לשיטת המילוי המובילה בגרמניה. אולם, התקן הבוכנה הדיפרנציאלית, גם אם היה קיים פה ושם בארה"ב, לא הפך פופולרי בה. Parker ניסתה להגיע לתוצאה דומה של שימוש בגוף העט כמיכל דיו, אך בדרך שונה.

בפיתוח עט ה-Vacumatic נטלה חברת Parker סיכון, שעלול היה לעלות לה בקיומה. היה זה הימור נגד מגמת השוק, דבר שאפשר ונבע גם מאמונה (בדיעבד - שגויה) שהמשבר הכלכלי הגדול לא יימשך לאורך זמן.

עט Junior Vacumatic משנות השלושים (דור שני), העשוי צלולואיד רגיל ולא רב שכבתי

"פינת התרבות" נביא בפניכם הפעם את תמצית מאמרו של אורי על עט ה-Parker Vacumatic:

כיצד יש לנהוג בעת משבר? האם "להתקפד" ולתת לגל לעבור, או דווקא לנצל את התקופה הקשה לפריצה קדימה? הפעם נספר על חברה שבחרה בדרך השנייה, סיכנה הכול, ו"ניצחה בגדול".

כמו חברות אחרות בשוק האמריקאי, חברת Parker נכנסה למשבר הכלכלי הגדול (1929-1939) כשהיא אינה ערוכה לו.

Parker, החברה השלישית בגודלה בשוק יצרני העטים בארה"ב של סוף שנות ה-20 (לאחר Waterman ו-Sheaffer), בלטה בייצור עטים נובעים הבנויים היטב, אך להם גם חיסרון: הם היו פרימיטיביים.

גם במעבר לייצור גופי עטים ומכסים מגומי מגופר (Ebonite) ל-Celluloid, הייתה החברה איטית, מה שאפשר למתחרה, Sheaffer, שנתיים של שקט, מ-1924 עד 1926.

בשנה הראשונה של המשבר הכלכלי הגדול, שפרץ בסוף חודש אוקטובר 1929, צנחו רווחיה של Parker בכ-50%, ובתוך שנה נוספת הגיעה זו, בפעם הראשונה בתולדותיה, להפסד.

גם בהתאמת עטיה לרוח העיצוב החדשה שהחלה לנשוב בסוף שנות ה-

20, ה-Streamlining, מוטציה אמריקאית של סגנון ה-Art Deco, הייתה Parker הסנסית. סגנון זה מקורו בכלי רכב, כלי

כיצד חברת PARKER "עלתה כיתה" עם עטי ה-VACUMATIC? (המשך מעמוד קודם)

Parker על פרסום היו גבוהות מהוצאות כל יצרני העטים האחרים בארה"ב גם יחד (והחברה לא הייתה מובילת השוק). שיווק ה-Vacumatic לא לוה בראשיתו במבצע פרסום. מאמצי השיווק של החברה עד חודש מרץ בשנת 1933 התמקדו בעטי ה-Duofold המיושנים שלה, מהם ביקשה ראשית להפטר. רק כשמלאי עטי ה-Duofold הלך ואזל, החל מסע פרסום אגרסיבי ל-Vacumatic.

התפס המקורי לעט עוצב בידי מעצב תעשייתי חיצוני, שכנראה היה מעורב גם בעיצוב הזורם של הגוף, המכסה ועיטור הציפורן. מאז אותם ימים, הפך החץ לסמלה המסחרי של החברה.

עט Junior Vacuum Filler משנת 1933
ניתן להבחין בכך שהטבעות אינן מאוזנות ("מחלת ילדות" של החומר)

שמו של הדגם החדש, Vacumatic, לא היה הראשון שניתן לו. העט החל את חייו בחודש יולי 1932, בשם Golden Arrow, שם שהתאים גם לעיצוב התפס ולעיצוב הציפורן. אולם, החברה חששה מהפרת זכויותיהן בשם Arrow של חברות אחרות. תחת השם Golden Arrow שווקה Parker בשנת 1932, במשך כחמישה חודשים, כמות לא גדולה של עטים, ששמשו בעיקר ל"בדיקת שוק". לאחר מכן, בחודש נובמבר 1932, הוסב שם הדגם ל-Vacuum Filler, שם המשקף את המשאבה החדשה, אבל אינו מסחרי דיו (מזכיר Vacuum Cleaner). רק באמצע שנת 1933, תקופת שיא המשבר הכלכלי, הוסב שם העט ל-Vacumatic, וזה נותר עד סוף חיי הדגם, בשלהי שנות ה-40.

השכל הישר" מורה, בעת משבר, לדבוק בקיים ולהפחית ככול הניתן בהוצאות פיתוח? החברה בחרה דווקא עתה, בעת שלראשונה בתולדותיה היא מפסידה כספים, להשקיע בפיתוח. כך, רכשה בחודש ינואר 1932 מפרופ' Dahlberg את הזכויות למשאבה שהמציא (ופטנט נרשם עליה בשנת 1928) בסכום של \$ 20,500 (כ- \$ 250,000 בערכים של היום). אולם, התקן המילוי לא ניתן היה לשימוש מסחרי, ונדרש היה כסף רב כדי להשמיש אותו. משאבה זו הפכה, לאחר פיתוחה, להתקן המילוי המוכר לנו כ-Vacumatic.

במקום לדבוק ב-Celluloid הצבעוני הסטנדרטי (גם אם מר היב) של חברת Du Pont בחרה Parker בעיצוב שונה. החומר שאימצה עשוי שכבות דקות של Celluloid, בגוונים שונים, המודבקות זו על גבי זו ויוצרות מעין "טבעות".

"השכל הישר" אומר, בתקופת משבר, להקטין בהוצאות הפרסום? היו תקופות לאורך המשבר הכלכלי בהן הוצאות

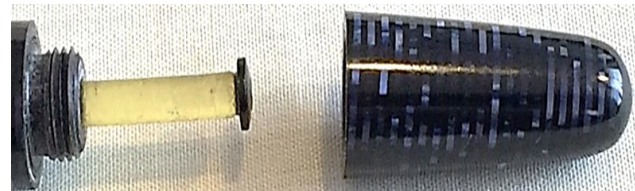
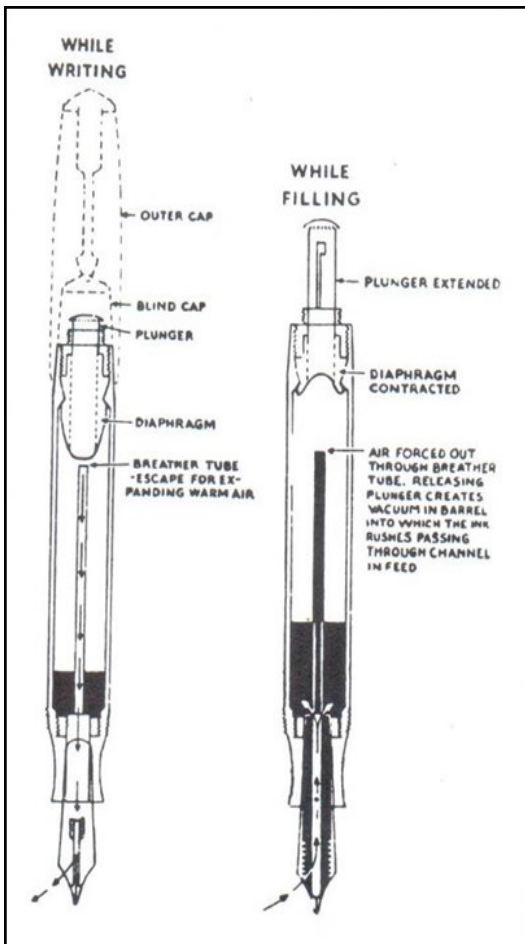

ציפורן בה ציפוי פלטינה על זהב המדגיש את החץ

כיצד חברת PARKER "עלתה כיתה" עם עטי ה-VACUMATIC? (המשך מעמוד קודם)

האם החברה שקטה עתה על שמריה? לא. זו פתחה עתה דגם חדש, ה-"51", שיזכה לתואר "העט הנובע הטוב בעולם". על עט זה, ראה גיליון דצמבר 2014 של עלון המשרד, הזמין גם באתר.

עט ה-Vacumatic בישר "אופנה" בארה"ב של עטים נובעים בהם גוף העט משמש כמיכל דיו. במספר דגמים של העט, חלק מהטבעות הן שקופות, וניתן להבחין בקלות במפלס הדיו. השימוש בגוף העט כמיכל אפשר טעינת כמות כפולה של דיו לעט, אחד היתרונות בהם התמקד הפרסום ("102% יותר דיו!").

לחצן ה-Lucite שהחליף בתחילת המלחמה (הצטרפות ארה"ב) את הלחצן העשוי אלומיניום. כחלק מהמאמץ לחיסכון במתכת, גם הכפתור התחתון הושמט ועתה הקצה הוא מעוגל.

העט שכל אחד משתוקק לו!

הישגו הנעלה ביותר של פרקר אחרי יצירת עטים נובעים במשך 40 שנה – פרקר ווקינסטיק – העט המעולה ביותר שעוד נוצר, המעורר התפעלות אצל כל רואהו.

בנווד לעטים נובעים הנילים, אין בעט פרקר ווקינסטיק כל סגנון ישן. סגנונו חתום כקצה העליון של העט, מסומן שאין הריו יכול להניע אליו ולגרום לאיזה קלקול שהוא. הודות לזה

אפשר לתת אחריות מלאה לסיב פעולתו. עט זה אין דומה לו, כי הוא מצויד במנגנון-מלוי בעל "פרום" מתוצרת פרקר, המונע על ידי פטנט (מסלא את העט תוך 8-10 שניות). תוצרת חרישה ביותר בעלת היצוניות נהדרת מיוחדת כמינה, עשויה שכבות שכבות צרף מזהיר, שים לב לשם "פרקר ווקינסטיק" בכל בית מסחר סיבחר לצרכי כתיבה.

בנניעה הקלה ביותר בניה, מתחיל הריו ליוזל מיד. קליטת-דיו יותר גדולה מבעט דיופולד המפורסם. תוד" צמורן חלק כאבן-טובה, עשוי מאוסטיוידיום המהיר ביותר.

1,400, 1,500, 1,750, 2,400 ל"א"י
עפרון המתאים לעט: 750 מא"י

הסבר של היצרן על התקן ה-Vacumatic

מודעה בעיתון "דבר", 9/12/1939